

UPITNIK ZA KANDIDATKINJU ZA POVJERENICU**Ekaterina ZAHARIEVA*****Start-up poduzeća, istraživanje i inovacije*****1. Opća sposobnost, predanost europskim ciljevima i osobna nezavisnost**

Koji su aspekti Vaših osobnih kvalifikacija i iskustva posebno relevantni za preuzimanje dužnosti povjerenice i promicanje općih europskih interesa, posebno u području za koje biste bili nadležni? Kako ćete doprinosti provedbi političkih smjernica Komisije? Kako ćete provoditi rodno osviještenu politiku i integrirati rodnu perspektivu u sva područja politike koja pripadaju Vašem resoru? Kako ćete provoditi politiku uključivanja mladih?

Koja jamstva u pogledu svoje nezavisnosti možete dati Europskom parlamentu i kako namjeravate osigurati da ni jedna Vaša prošla, sadašnja ili buduća aktivnost ne dovede u pitanje obnašanje Vaših dužnosti u Komisiji?

Koji su aspekti Vaših osobnih kvalifikacija i iskustva posebno relevantni za preuzimanje dužnosti povjerenice i promicanje općih europskih interesa, posebno u području za koje biste bili nadležni?

Velika mi je čast biti kandidirana za članicu Komisije predsjednice von der Leyen. Na početku svojeg profesionalnog puta ustrajno sam radila na pristupanju Bugarske Europskoj uniji. Otkad smo postali dio Unije, trudim se doprinijeti snažnoj i ujedinjenoj europskoj obitelji, koja u svijetu zauzima mjesto koje zaslužuje. Budući da sam dio svojeg djetinjstva proživjela u totalitarnom režimu, dobro mi je poznata važnost vrijednosti na kojima se temelji naša europska demokracija i uvijek ću ih braniti.

Nakon diplome na pravnom fakultetu dvije sam godine radila kao odvjetnica, a zatim se zaposlila u bugarskoj državnoj upravi, gdje sam provela gotovo sedam godina kao pravna savjetnica i ravnateljica u Ministarstvu okoliša i voda. Sljedećih 15 godina sam bila aktivna u politici, prvo kao zamjenica ministra regionalnog razvoja, a zatim kao voditeljica kabineta i glavna tajnica predsjednika Republike. Kao zamjenica ministra regionalnog razvoja vodila sam resor regionalne i kohezijske politike.

Nakon toga sam obnašala dužnosti potpredsjednice vlade za gospodarsku politiku, ministrice regionalnog razvoja i javnih radova, ministrice pravosuđa i konačno potpredsjednice vlade za pravosudnu reformu i ministrice vanjskih poslova Bugarske. Kad je Bugarska 2018. predsjedala Vijećem Europske unije, kao ministrica vanjskih poslova predsjedala sam Vijećem za opće poslove i sudjelovala na sastancima s Europskim parlamentom. Tako sam stekla jedinstveno iskustvo sagledavanja važnih dosjea iz šire europske perspektive i promicanja općeg europskog interesa.

Na dužnostima glavne tajnice i ministrice bila sam politički odgovorna za velike administrativne strukture i upravljanje njima. To je relevantno iskustvo jer ću, budem li potvrđena, imati politički nadzor nad dvije velike glavne uprave (Glavna uprava za istraživanje i inovacije i Zajednički istraživački centar).

Kao nekadašnja zastupnica u bugarskom parlamentu dobro sam upoznata s parlamentarnim radom, što će mi pomoći u bliskoj suradnji s Europskim parlamentom.

Uvjeren sam da me je moje raznoliko administrativno i političko iskustvo na najvišoj razini vrlo dobro pripremio za obavljanje budućih zadaća europske povjerenice.

Kako ćete doprinosti provedbi političkih smjernica Komisije?

Održivo blagostanje i konkurentnost u središtu su političkih smjernica predsjednice von der Leyen, a cilj je da istraživanje i inovacije budu pokretač europskog gospodarstva. Nedavno izvješće Marija Draghija o

konkurentnosti EU-a nudi vrlo vrijednu analizu trenutačnih nedostataka istraživačke i inovacijske politike EU-a, ali i program reformi.

Europska politika istraživanja i inovacija dobiva snažan zamah. U mojem mandatnom pismu detaljnije se navode različiti elementi reforme, koje namjeravam u potpunosti provesti. Jedan od glavnih prioriteta bit će razvoj sljedećeg okvirnog programa za istraživanje i inovacije. Radit ću na tome da se povećaju ulaganja u istraživanje, u skladu s političkim smjernicama. Nadalje, cilj mi je pojednostavniti okvirni program i bolje ga usmjeriti onamo gdje ima posebnu važnost i najveću europsku dodanu vrijednost, uzimajući u obzir preporuke iz Draghijeva izvješća. Sprema sam igrati ključnu ulogu u ostvarivanju tih ambicija i poticati znanstveni i tehnološki napredak EU-a, od temeljnih znanstvenih istraživanja do primijenjenih inovacija. Istraživanje i inovacije moraju postajati sve važniji dio naše konkurentne prednosti u današnjem globalnom gospodarstvu.

Kako ćete provoditi rodno osviještenu politiku i integrirati rodnu perspektivu u sva područja politike koja pripadaju Vašem resoru?

Uključivanje načela rodne ravnopravnosti i rodne perspektive u područje istraživanja i inovacija bit će glavni prioritet mojeg mandata. To nije samo moralni imperativ, nego i nužnost ako želimo iskoristiti sve talente. Kao ministrica imam dokazano iskustvo u promicanju žena na visoke položaje u ministarstvima za koja sam bila zadužena.

U tim zadacima moći ću se osloniti na dosadašnji napredak ostvaren u okviru europskog istraživačkog prostora i u provedbi planova za rodnu ravnopravnost u okviru programa Obzor Europa. No treba istaknuti da u području istraživanja, inovacija, a posebno u osnivanju *start-up* poduzeća i dalje postoje velike rodne razlike. Zato ću dati svoj doprinos strategiji za rodnu ravnopravnost za razdoblje nakon 2025., a posebno borbi protiv rodno uvjetovanog nasilja. Radit ćemo na daljnjem uključivanju rodne dimenzije u financirane projekte i osigurati adekvatno praćenje napretka, pri čemu nećemo dopustiti nazadovanje. Podupirat ću i istraživanja o rodnoj ravnopravnosti, među ostalim o tome kako se povezuje s drugim društvenim kategorijama. Pobrinit ću se za to da se u strategiju EU-a za *start-up* i *scale-up* poduzeća uključi rodna dimenzija, uz primjenu svih dostupnih instrumenata za potporu inovatoricama.

I u svojem timu ću osigurati rodnu ravnotežu.

Kako ćete provoditi politiku uključivanja mladih?

Potpora mladima važan je element politike u području istraživanja i inovacija te će, budem li potvrđena, biti jedan od prioriteta mojeg mandata. Organizirat ću godišnje dijaloge o politikama za mlade, s prvim već u prvih 100 dana mandata, kako bismo čuli koje su potrebe mladih građana, a posebno mladih istraživača.

U kontekstu europskog istraživačkog prostora (EIP) obvezujem se na jačanje komponente za mlade kako bi se poboljšali mobilnost, profesionalni razvoj i uvjeti zapošljavanja za istraživače, posebno one na početku karijere. Pritom će posebno važni biti budući akt o europskom istraživačkom prostoru i platforma europskog istraživačkog prostora za talente. Istodobno planiram putem različitih programa nastaviti podupirati mlade istraživače u cijeloj Europi. Primjeri uključuju aktivnosti Marie Skłodowska-Curie za doktorske i postdoktorske studije, natjecanje EU-a za mlade znanstvenike (EUCYS) i EU TalentOn, u kojem se znanstvenici u dobi od 21 do 35 godina pozivaju da iznesu inovativne ideje o bitnim pitanjima za Uniju.

Koja jamstva u pogledu svoje nezavisnosti možete dati Europskom parlamentu i kako namjeravate osigurati da ni jedna Vaša prošla, sadašnja ili buduća aktivnost ne dovede u pitanje obnašanje Vaših dužnosti u Komisiji?

Budem li potvrđena kao povjerenica, obvezujem se da ću nastaviti poštovati obveze neovisnosti, transparentnosti, nepristranosti i raspoloživosti, kako su definirane u članku 17. stavku 3. Ugovora o Europskoj uniji i članku 245. Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

U potpunosti ću poštovati slovo i duh Ugovora, posebno obvezu da postupam u europskom interesu i za svoj rad ne primam napatke od bilo koje vlade ili druge institucije, tijela, ureda ili subjekta. Poštovat ću Kodeks ponašanja članova Europske komisije i njegove odredbe o sukobu interesa. Moja je izjava o sukobu interesa dovršena i dostupna javnosti te ću je u slučaju promjena bez odlaganja ažurirati, kao i u prošlom mandatu.

2. Upravljanje resorom i suradnja s Europskim parlamentom

Možete li se obvezati na to da ćete propisno obavještavati Parlament o Vašim aktivnostima i aktivnostima Vaših odjela? Kako shvaćate svoju odgovornost prema Parlamentu?

Koje ste konkretne obveze spremni preuzeti u pogledu Vaše angažiranosti u radu Parlamenta i prisutnosti u Parlamentu (i u odborima i na plenarnim sjednicama), u pogledu transparentnosti, suradnje i učinkovitog daljnjeg postupanja u vezi sa stajalištima Parlamenta i njegovim zahtjevima za zakonodavne inicijative? Jeste li spremni Parlamentu pravovremeno pružati informacije i dokumente o planiranim inicijativama ili postupcima koji su u tijeku, jednako kao i Vijeću?

Zbog svojeg iskustva u ulozi zastupnice u bugarskom parlamentu i ministrice uvjeren sam da je bliska suradnja između Europskog parlamenta i Europske komisije nezaobilazna. Tijekom četiri uzastopna ministarska mandata u Bugarskoj uvijek sam iscrpno obavještavala nacionalni parlament o svojim inicijativama i smatrala da su njegovi zastupnici ključni partneri u oblikovanju politika. Preuzimam punu obvezu da ću propisno i redovito obavještavati Europski parlament o vlastitim aktivnostima i aktivnostima svojih odjela.

Djelovati ću u skladu s vodećim načelima koja omogućuju uspješnu međuinstitucijsku suradnju te učinkovit i legitiman sustav odlučivanja u EU-u. Među njima su otvorenost, uzajamno povjerenje, učinkovitost i redovita razmjena informacija. Potpuno podržavam političke smjernice i mandatna pisma novoizabrane predsjednice, u kojima se u potpunosti odražavaju ta načela, kao i namjeru jačanja posebnog partnerstva Europskog parlamenta i Komisije. Učinit ću sve što je u mojoj moći kako bi se ta načela poštovala i pritom ću u potpunosti poštovati odredbe Međuinstitucijskog sporazuma o boljoj izradi zakonodavstva iz 2016. i Okvirnog sporazuma.

Obvezujem se sudjelovati u svim relevantnim plenarnim raspravama, sjednicama odbora i raspravama u okviru trijaloga. Pobrinut ću se za to da relevantni odbori Europskog parlamenta budu uključeni u sva važna zbivanja u mojoj nadležnosti te ću osigurati jednako postupanje prema Parlamentu i Vijeću kao suzakonodavcima. Konkretno, osigurat ću potpunu transparentnost i redovitu razmjenu informacija s predsjednicima relevantnih parlamentarnih odbora, izravno ću komunicirati s članovima odbora te ću biti na raspolaganju za bilateralne sastanke. Također ću osigurati da zastupnici Europskog parlamenta dobiju brze i točne odgovore na pitanja upućena Komisiji iz mojeg resora. Odazvat ću se na svaki poziv Europskog parlamenta da na plenarnoj sjednici ili sastancima odbora odgovorim na neko pitanje ili pružim konkretne informacije.

U okviru obveze sljedećeg Kolegija da zajedno s Europskim parlamentom ostvaruje političke smjernice blisko ću surađivati s Parlamentom u svim fazama rasprave o rezolucijama u skladu s člankom 225. UFEU-a, uz potpuno poštovanje načela proporcionalnosti, supsidijarnosti i bolje izrade zakonodavstva.

Pitanja Odbora za industriju, istraživanje i energetiku

3. Koja je Vaša vizija resora izvan okvira Vašeg mandatnog pisma i što biste željeli da bude Vaše nasljeđe? Koje ćete zakonodavne prijedloge i druge inicijative kolegiju povjerenika predložiti za donošenje u sljedećih pet godina, a posebno u prvih 100 dana? Kako ćete osigurati da se tim prijedlozima, kao i provedbom postojećeg zakonodavstva, ojača europska konkurentnost? Namjeravate li te zakonodavne prijedloge temeljiti na namjenskim procjenama učinka?

Stavljanje istraživanja i inovacija u središte europskog gospodarstva jedan je od stupova političkih smjernica novoizabrane predsjednice. Izvješća Marija Draghija i Enrica Lette snažan su poticaj znatnom jačanju uvjeta financiranja na razini EU-a za istraživanja, inovacije i *start-up/scale-up* poduzeća. Stoga moja vizija za portfelj za istraživanje i inovacije obuhvaća jačanje obje dimenzije. Izdaci za istraživanje bit će jedno od najvažnijih područja sljedećeg višegodišnjeg financijskog okvira i sljedećeg okvirnog programa kako bismo osigurali ubrzanje inovacija i povećanje naše konkurentnosti.

Budem li potvrđena kao povjerenica, planiram pomoći u izgradnji istinske europske unije za istraživanje i inovacije, koja će u sljedećih pet godina pokrenuti niz važnih inicijativa.

Kad je riječ o temeljnim znanstvenim istraživanjima i primijenjenim istraživanjima, radit ću na proširenju Europskog istraživačkog vijeća i Europskog vijeća za inovacije u sljedećem proračunskom razdoblju kako bi se naglasak stavio na strateške prioritete, revolucionarna temeljna istraživanja i disruptivne inovacije te na znanstvenu izvrsnost. Posebno ću se zalagati za donošenje novog akta o europskom istraživačkom prostoru, a time i poticanje slobodnog kretanja istraživača, znanstvenih spoznaja i tehnologije. Među ciljevima tog akta bit će rješavanje

problema rascjepkanosti istraživanja i povećanje privlačnosti europskog istraživačkog prostora, s usklađenijim prioritetima u području istraživanja i inovacija, kao i ulaganje 3 % BDP-a u istraživanje i razvoj, promicanje reformi nacionalnih sustava istraživanja i inovacija te poboljšanje koordinacije država članica i EU-a. Obuhvatit će i razvoj vještina i karijere istraživača, odnosno privlačenje i zadržavanje talenata, kao i slobodu znanstvenog istraživanja. Osim toga, u europskoj strategiji za istraživačke infrastrukture sagledat će se dostupnost, otpornost i sigurnost naših infrastrukture kako bi se istraživačima omogućilo da testiraju i razvijaju svoje ideje.

Kad je riječ o inovacijama, predložit ću strategiju EU-a za *start-up* i *scale-up* poduzeća i Europski akt o inovacijama kako bi se stvorilo odgovarajuće okruženje za rast naših *start-up* poduzeća. Na njima će se temeljiti pravni status *start-up* i *scale-up* poduzeća na razini EU-a („28. režim“), zahvaljujući kojem će se ukloniti pravne prepreke i administrativno opterećenje. Namjeravam proširiti Europsko vijeće za inovacije kako bi se dodatno povećala potpora za *start-up* i *scale-up* poduzeća u strateškim područjima, kao što su kvantna tehnologija, umjetna inteligencija, biotehnologija, napredni materijali i svemir. Tome će pridonijeti i privatna zajednička ulaganja. Putem Fonda Europskog vijeća za inovacije već je mobiliziran znatan privatni poduzetnički kapital. Međutim, prema zaključcima izvješća Marija Draghija potrebno je dodatno potaknuti financiranje inovacija s visokim potencijalom rasta i privatna ulaganja u istraživanje i inovacije. Mreža pouzdanih ulagača bit će važan faktor u razvoju našeg sustava ulagača poduzetničkog kapitala i poticanju privatnih ulagača na zajedničko ulaganje i omogućivanje rasta naših najboljih poduzeća. Stoga će se u prvih nekoliko mjeseci mojeg mandata unutar Komisije osnovati radna skupina za koordinaciju rada u tom području. U prvoj polovici 2025. organizirat ću novi europski forum za *start-up* i *scale-up* poduzeća kako bih povezala vanjske dionike i osnivače *start-up* poduzeća.

Poboljšat ću usklađivanje istraživanja, industrijskih inovacija i ulaganja kako bi se ispunili tehnološki zahtjevi i smanjila strateška ovisnost te ću predložiti strategiju za povećanje i usmjeravanje uvođenja umjetne inteligencije u znanost. Kako bi se dodatno poduprla brža zelena i digitalna tranzicija, surađivat ću i s relevantnim dionicima na razvoju strategije za europske biološke znanosti, koja će obuhvaćati i biotehnologiju. Predložit ću ciljne mjere za ključne sektore i pripremiti akt o naprednim materijalima kako bi se potaknula njihova proizvodnja i uvođenje u Europi. Predložit ću i akcijski plan za uključivanje većeg broja žena u sustav istraživanja, inovacija i *start-up*/*scale-up* poduzeća.

Kako bi te inicijative zaista povećale konkurentnost EU-a, moj će se rad temeljiti na analizi izvješća Marija Draghija. Nastojat ću riješiti problem manjka ulaganja (više od 120 milijardi eura godišnje) koji je u njemu istaknut. Zalagat ću se i za mobilizaciju privatnog kapitala, među ostalim putem europskih partnerstava, kako bi se u istraživanje i razvoj ulagalo 3 % BDP-a. Radit ću na poboljšanju metoda praćenja, usmjeravanja i koordinacije kako bi se donosili solidni nacionalni proračuni i provodile reforme u području istraživanja i inovacija, među ostalim u okviru europskog semestra. Tome bi mogao doprinijeti Akt o europskom istraživačkom prostoru. Naposljetku, predano ću raditi na komercijalizaciji i uvođenju te promicanju vrednovanja znanja i suradnji između industrije i akademske zajednice.

U svojem radu uključivo ću pristupiti oblikovanju politika na temelju dokaza. Moji prijedlozi bit će u skladu s primjenjivim standardima bolje regulative. Osim toga, u prvih 100 dana svojeg mandata organizirat ću dijalog o politikama za mlade.

4. Koji su Vaši planovi u pogledu europskog istraživačkog prostora, Europskog istraživačkog vijeća, Europskog vijeća za inovacije (EIC), Europskog instituta za inovacije i tehnologiju i Europskog istraživačkog vijeća za umjetnu inteligenciju i kako bi oni bili povezani s Europskim aktom o inovacijama?

Budem li potvrđena kao povjerenica, namjeravam se posvetiti rješavanju pitanja rascjepkanosti europskog istraživačkog prostora. Mnogo je toga postignuto u posljednje četiri godine, no potrebno je učiniti mnogo više kako bi nastala istinska europska unija za istraživanje i inovacije. Budem li potvrđena, posvetit ću se rješavanju problema preniskih ulaganja u istraživanje i razvoj, koja su znatno ispod cilja od 3 % BDP-a, te pitanju nedovoljne koordinacije istraživačkih i inovacijskih sustava država članica. Planiram to učiniti u okviru akta o europskom istraživačkom prostoru, u kojem će biti predloženi minimalni standardi za poboljšanje karijera i radnih uvjeta istraživača. Njime će se osigurati mobilnost talenata unutar Europe i jednake mogućnosti za muškarce i žene te poticati otvorena znanost, a sloboda znanstvenog istraživanja bit će jedan od njegovih ključnih elemenata, u skladu s rezolucijom Europskog parlamenta iz siječnja 2024.

Europski akt o inovacijama, koji će dopunjavati akt o europskom istraživačkom prostoru, doprinijet će pojednostavnjenju regulatornog okvira, ubrzati uvođenje inovacija, olakšati pristup poduzetničkom kapitalu i poduprijeti testiranje *start-up* i *scale-up* poduzeća, na primjer u testnim okruženjima. Njime će se podupirati potencijalni poduzetnici koji žele rasti u Europi, bez obzira na sektor poslovanja i tehnologije kojima se bave, a

posebna pozornost posvetiti će se ženama. Zajedno s razvojem europske unije za štednju i ulaganja koja obuhvaća uniju tržišta kapitala i bankovnu uniju, taj bi akt bio revolucionaran korak za Europu koji bi omogućio da inovacije u većoj mjeri dođu na tržište, što bi bilo korisno za gospodarstvo i za društvo. Njime će se promicati i upotreba inovativnih alata, kao što je javna nabava inovativnih rješenja. Akt će se donositi u skladu s 28. režimom pravnog statusa za inovativna poduzeća na razini EU-a.

Budem li potvrđena kao povjerenica, planiram proširiti Europsko istraživačko vijeće i Europsko vijeće za inovacije, koji su dokazali da pružaju dodanu vrijednost. Zahvaljujući svojoj autonomiji, koju se obvezujem štititi, Europsko istraživačko vijeće potiče osnovna i pionirska istraživanja utemeljena na izvrsnosti koja se bave gorućim problemima čovječanstva. Usporedno s jačanjem naše znanstvene osnove potrebno je ojačati i proširiti disruptivne inovacije. Fond Europskog vijeća za inovacije već je najaktivniji ulagač u *start-up* poduzeća za komercijalizaciju tehnoloških i znanstvenih inovacija u Europi, a za svaki uloženi euro ostvareno je više od četiri eura koristi. Međutim, potrebno je ići još dalje: budem li potvrđena, pobrinut ću se za još više visokorizičnih ulaganja u aktivnosti od istraživanja u ranoj fazi do demonstracijskih aktivnosti i uvođenja na tržište, s naglaskom na ključnim strateškim tehnologijama za konkurentnost EU-a. Reformirano Europsko vijeće za inovacije posebno će se fokusirati na bolje financiranje i podršku ulaganjima u *scale-up* poduzeća. Razmotrit ću mogućnosti intenzivnije i bolje strateške suradnje s Europskom investicijskom bankom i pobrinuti se da maksimalno povećamo sinergije naših instrumenata.

Europski institut za inovacije i tehnologiju, koji zajedno sa svojim zajednicama znanja i inovacija okuplja sveučilišta, istraživačke institucije i industrijske partnere, jedan je od inovacijskih instrumenata Obzora Europa. U njemu obrazovanje i osposobljavanje postaje dio inovacijskog puta, čime se osigurava da studenti s poduzetničkim načinom razmišljanja, istraživači i inovatori imaju pristup tržištu rada i da se sadašnja radna snaga usavršava i prekvalificira u skladu s potrebama industrije u prioritetnim sektorima. Imao je ključnu ulogu i u osnivanju nekoliko akademija za vještine, uključujući one uspostavljene na temelju akta o industriji s nultom neto stopom emisija.

Budem li potvrđena, istražiti ću načine za daljnje pojednostavnjenje misije tog instituta, poboljšanje sinergija s drugim inovacijskim instrumentima, povećanje transparentnosti i proširenje na poticanje novih talenata i izgradnju poduzetničkih vještina. Njegov rad na razvoju vještina može dovesti do sinergija s inicijativama kao što je sektorska europska diploma, čime se potiče razvoj i priznavanje transnacionalnih programa, što među ostalim koristi istraživačima koji rade u visokom obrazovanju. Kako bih ostvarila te ciljeve, blisko ću surađivati s izvršnom potpredsjednicom za ljude, vještine i pripravnost na razvoju zajedničkog pristupa za različita područja u okviru strateškog okvira Unije vještina.

Prema izvješću Marija Draghija, poticanje korištenja umjetne inteligencije na svim razinama bit će jedan od ključnih elemenata programa konkurentnosti EU-a u godinama pred nama i obvezujem se da ću tome znatno doprinijeti. Kad je riječ o novom Europskom istraživačkom vijeću za umjetnu inteligenciju, kako sam navela u svojem mandatom pismu, blisko ću surađivati s izvršnom potpredsjednicom za tehnološki suverenitet, sigurnost i demokraciju te drugim povjerenicima. To će biti jedan od glavnih provedbenih elemenata naše strategije za usmjeravanje uvođenja umjetne inteligencije u znanost i poticanje razvoja vještina, u skladu s paketom za inovacije u području umjetne inteligencije i Uredom za umjetnu inteligenciju. Udruživanjem resursa i poticanjem javno-privatne suradnje Europsko istraživačko vijeće za umjetnu inteligenciju izgradit će kritičnu masu potrebnu za očuvanje naše znanstvene prednosti u doba umjetne inteligencije. Istodobno će Europsko istraživačko vijeće i Europsko vijeće za inovacije nastaviti podupirati pionirska istraživanja i revolucionarne inovacije u području umjetne inteligencije općenito, a njihov će se doprinos u potpunosti uvažavati u razvoju Europskog istraživačkog vijeća za umjetnu inteligenciju. Razvoj Europskog istraživačkog vijeća za umjetnu inteligenciju temeljit će se na opsežnom savjetovanju s dionicima.

5. Koja je, prema Vašem mišljenju, glavna svrha okvirnih programa EU-a za istraživanje i inovacije te dodana vrijednost sredstava EU-a? Kako ćete riješiti pitanje stalne potrebe za pojednostavnjenjem programa? Hoćete li poduprijeti znatno povećanje proračuna za program Obzor Europa i za program koji ga naslijedi? Kako ćete općenito zaštititi proračun EU-a namijenjen politikama istraživanja i inovacija? Kako planirate povećati sudjelovanje MSP-ova u programu i potaknuti javno-privatna partnerstva?

Okvirni programi EU-a za istraživanje i inovacije, kako su ugrađeni u Ugovore, već su 40 godina presudni za napredak EU-a u području znanosti, tehnologije i inovacija. Okvirni program bavi se globalnim izazovima od klime do zdravlja, a revolucionarna istraživanja i inovacije jačaju konkurentnost EU-a.

Europski znanstveni i tehnološki temelji mogu se ojačati povećanjem znanstvene izvrsnosti, prekogranične suradnje, inovacija i našeg dinamičnog sustava istraživača, inovatora i industrija. Uravnotežen pristup u području međunarodne suradnje ključan je aspekt naše politike i povezuje istraživačke i inovacijske sustave radi rješavanja globalnih izazova i postizanja reciprociteta i jednakih uvjeta na globalnoj razini te strateške autonomije i gospodarske sigurnosti Europe pa je važno da tako i ostane.

Dodana vrijednost financiranja EU-a očituje se u njegovoj sposobnosti da omogući suradnju velikih razmjera i stvori prilike koje države članice ne bi mogle imati pojedinačno. Zahvaljujući njemu možemo iskoristiti kolektivnu snagu naših država članica i poticati prekograničnu i međusektorsku suradnju. Financijska sredstva EU-a mogu pomoći u slučaju nefunkcioniranja tržišta, posebno kod visokorizičnih disruptivnih tehnologija, te kad se želi izbjeći udvostručavanje i uspostaviti jedinstvene standarde, a isto olakšavaju pristup infrastrukturi i poboljšavaju mobilnost. Rezultati programa Obzor 2020. potvrđuju da su gospodarske i društvene koristi financijskih sredstava EU-a velike: očekuje se da će se za svaki uloženi euro do 2040. ostvariti pet do jedanaest eura koristi.

Pred nama je donošenje budućeg višegodišnjeg financijskog okvira i njegovih instrumenata. U suradnji s povjerenikom za proračun, borbu protiv prijevara i javnu upravu moramo najprije definirati što želimo financirati da bismo vidjeli kako možemo najbolje ostvariti svoje ciljeve i maksimalno povećati rezultate na terenu, oslanjajući se pritom na iskustva stečena u okviru programa Obzor Europa. U novom i ojačanom 10. okvirnom programu iskoristit će se rezultati nedavnih evaluacija, uključujući izvješće skupine na visokoj razini („Align, act, accelerate”) i preporuke iz izvješća Marija Draghija. Ako dobijem vaše povjerenje, želim se pobrinuti za jednostavniji i brži pristup financiranju za istraživanje u EU-u, učinkovitije financiranje i usklađenost s prioritetima politike EU-a te manje opterećenje za nositelje projekata u pogledu izvješćivanja. Jednostavnija i jasnija pravila povećat će njegov učinak i privući više novih sudionika različitih veličina iz različitih područja, uključujući MSP-ove te *start-up* i *scale-up* poduzeća. Moramo poboljšati upotrebu digitalnih alata, uključujući umjetnu inteligenciju, kako bismo bolje informirali i podržali sudionike te povećali upotrebu pojednostavnjenih oblika financiranja kao što su jednokratni iznosi i jedinični troškovi osoblja. Osim toga, nastojat će smanjiti administrativno opterećenje, uključujući suvišne zahtjeve za izvješćivanje.

Kao što je novoizabrana predsjednica predložila u svojim političkim smjernicama, čvrsto se zalažem za to da istraživanja i inovacije te znanost i tehnologija budu okosnica našeg gospodarstva te da se izdaci za istraživanje povećaju kako bi se u sljedećem okvirnom programu više sredstava koristilo za strateške prioritete, revolucionarna temeljna znanstvena istraživanja i disruptivne inovacije te znanstvenu izvrsnost. Obvezujem se da ću raditi na politici istraživanja i inovacija kojom se potiče konkurentnost Europe. U izvješću Marija Draghija iznesene su vrlo važne preporuke u tom pogledu i snažno se ističe važnost sadašnjih ulaganja za našu konkurentnost u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. Radit ću i na jačanju istraživačkih i inovacijskih sustava te financiranje *start-up* i *scale-up* poduzeća u svim državama članicama i regijama i u suradnji s njima.

Postizanje cilja da ulaganja u istraživanje i razvoj iznose 3 % BDP-a zajednička je odgovornost EU-a i država članica. Zalat ću se za intenzivniju koordinaciju između ulaganja EU-a te nacionalnih i regionalnih ulaganja kako bi se maksimalno povećao učinak i postigla istinska europska unija za istraživanje i inovacije. Poučeni iskustvom stečenim u okviru Europskog vijeća za inovacije i programa InvestEU iskoristit ćemo svoj proračun kako bismo iskoristili i smanjili rizik za privatna ulaganja u naše zajedničke ciljeve.

Naposljetku, budem li potvrđena kao povjerenica, nastojat ću povećati sudjelovanje MSP-ova i poticati javno-privatna partnerstva. Budući da su MSP-ovi važni pokretači rasta i inovacija, novi Europski akt o inovacijama potaknut će izgradnju okruženja pogodnog za inovacije i MSP-ove, uklanjanje pravnih prepreka i usklađivanje regulatornih uvjeta u svim državama članicama. Pojednostavnjenje i prilagođena potpora, integracija u poslovne mreže i jačanje tehnoloških kapaciteta pojednostavnit će pristup poduzećima u ranoj fazi i privlačiti nove sudionike. Dodatno ću istražiti potencijal europskih partnerstava, uključujući zajednička poduzeća, za poticanje javnih i privatnih ulaganja. Moj će pristup biti u skladu s novim prioritetima i odlikovati se promicanjem sinergija s drugim instrumentima i programima financiranja, kao što su važni projekti od zajedničkog europskog interesa i kohezijski fondovi.

Za sve te zadaće neophodna je potpora Europskog parlamenta i namjeravam blisko surađivati s vama.

6. Koje su konkretne mjere potrebne za dugoročnu strategiju s ciljem jačanja europske istraživačke infrastrukture, uključujući tehnološke infrastrukture? Koja je, prema Vašem mišljenju, uloga istraživačkih i inovacijskih ekosustava? Kako planirate riješiti problem neusklađenosti između područja inovacija i područja istraživanja u EU-u? Koje mjere širenja planirate u tom pogledu? Kako ćete se suočiti s trenutnim izazovima u području STEM-a, uključujući nisku razinu sudjelovanja žena? Kako planirate promicati istraživanja i akademsku slobodu? Kako ćete pridonijeti daljnjem razvoju novog europskog Bauhauusa?

Budem li potvrđena, predstaviti ću europsku strategiju za istraživačke infrastrukture kako bi se europskim istraživačima i inovatorima osigurao pristup vrhunskoj opremi i uslugama te kako bi ih se u potpunosti iskoristilo, s naglaskom na industriji, MSP-ovima i *start-up* poduzećima.

Snažni i povezani istraživački i inovacijski sustavi ključni su za konkurentnu, održivu i otpornu Europu. U EU-u se ti sustavi temelje na našoj solidnoj istraživačkoj bazi, zbog čega smo drugi na svijetu po znanstvenim rezultatima. Međutim, u nekim su našim područjima premašila druga napredna gospodarstva. Za to je djelomično kriva rascjepkanost naših istraživačkih i inovacijskih sustava, zbog čega su se pojavile velike razlike u uspješnosti među zemljama i regijama. Budem li potvrđena kao povjerenica, osigurati ću financiranje i regulatorne alate za disruptivne inovatore te *start-up* i *scale-up* poduzeća i tako poboljšati europski sustav za inovacije. Za to će biti važni strategija EU-a za *start-up* i *scale-up* poduzeća i Europski akt o inovacijama, a nadovezivat će se na mjere iz Novog europskog programa za inovacije.

Ako budem potvrđena, morat ću riješiti pitanje raskoraka u području istraživanja i inovacija kako bismo maksimalno iskoristili potencijal svih europskih zemalja. U tome već pomažu mjere širenja, zahvaljujući kojima su se u usporedbi s programom Obzor 2020. u okviru programa Obzor Europa povećale stope uspješnosti korisnika iz zemalja koje postižu slabe rezultate u području istraživanja i inovacija. Europski institut za inovacije i tehnologiju pridonosi premošćivanju inovacijskog jaza u EU-u, posebno zahvaljujući lokaliziranom pristupu kao najvećem inovacijskom sustavu u Europi, koji je prisutan u državama članicama EU-a i šire, te regionalnom programu za inovacije Europskog instituta za inovacije i tehnologiju. Stajališta Europskog parlamenta bit će mi važna smjernica pri rješavanju pitanja raskoraka u području istraživanja i inovacija te ću se savjetovati s državama članicama i dionicima.

Mnoge europske zemlje suočavaju se sa znatnim manjkom osoba s diplomom u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (područja STEM-a), a potražnja za takvim stručnjacima raste u svim industrijama. To ozbiljno ugrožava konkurentnost Europe u strateškim sektorima kao što su energija iz obnovljivih izvora i napredna proizvodnja. Budem li potvrđena, pobrinut ću se da studenti koji diplomiraju u programima STEM-a steknu više praktičnog iskustva u području istraživanja, rješavanja problema i primjene u praksi. To će pomoći da se bolje povežu akademski obrazovani ljudi i potrebe u industriji te olakšati zapošljavanje osoba s diplomom. U okviru svojeg akcijskog plana za žene u području istraživanja, inovacija te *start-up/scale up* poduzeća snažno ću podupirati inicijative za povećanje udjela žena među osobama koje diplomiraju u područjima znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike.

Obvezujem se da ću nastaviti poštovati slobodu znanstvenog istraživanja. To je ključno za akademsku slobodu, kako je navedeno u članku 13. Povelje o temeljnim pravima. Podržavam rezoluciju Europskog parlamenta o zaštiti slobode znanstvenog istraživanja iz siječnja 2024., koja je donesena u pravom trenutku, a u kojoj se od Komisije traži da predstavi prijedlog za zaštitu i promicanje slobode znanstvenog istraživanja, te se obvezujem da će se to pitanje razmotriti u okviru Akta o europskom istraživačkom prostoru. To će se, među ostalim, temeljiti na radu Europskog parlamenta.

U skladu s mojim mandatnim pismom, ako budem potvrđena, podupirat ću povjerenicu za okoliš, otpornost vodoopskrbe i konkurentno kružno gospodarstvo u nastojanju da osigura daljnji razvoj novog europskog Bauhauusa. Povećat ću doprinos istraživanja i inovacija njegovu razvoju i provedbi, od temeljnih istraživanja do testiranja i demonstracije. Istraživanje i inovacije mogu novom europskom Bauhausu pomoći u revitalizaciji europskih četvrti i povećati inovativnost, uključivost i održivi dizajn.

7. *Koja je Vaša vizija strategije EU-a za start-up i scale-up poduzeća i koje ćete mjere predložiti za poticanje njihova razvoja? Koje ćete inicijative pokrenuti kako biste potaknuli inovacije u EU-u? Kako planirate ojačati veze između istraživačkih, inovacijskih, industrijskih i kohezijskih politika? Koje bi konkretne mjere, prema Vašem mišljenju, trebalo uključiti u Akt o naprednim materijalima?*

Moja je vizija strategije EU-a za *start-up* i *scale-up* poduzeća poticanje okruženja pogodnog za inovacije koje europskim inovativnim poduzećima omogućuje jednostavniji i brži rast i širenje na jedinstvenom tržištu.

Glavne izazove za razvoj europskog sustava *start-up* poduzeća predstavljaju poteškoće u pristupanju kapitalu i tržištu te regulatorna fragmentacija, zbog koje se javljaju administrativne prepreke. To dovodi do odljeva talenata, a uspješnija poduzeća odlučuju napustiti EU. Moramo omogućiti europskim *start-up* i *scale-up* poduzećima da rastu, napreduju u Europi i budu konkurentna na globalnoj razini.

Jedna od najvećih poteškoća za *start-up* i *scale-up* poduzeća u Europi je pristup kapitalu, posebno za disruptivne i visokorizične pothvate. Navedena strategija uključivala bi mjere za proširenje pristupa poduzetničkom kapitalu i poboljšanje financiranja proširenjem Europskog vijeća za inovacije (EIC). Suradivat ću s povjerenikom za demokraciju, pravosuđe i vladavinu prava, zaduženim za razvoj 28. režima, kako bi se inovativnim poduzećima pomoglo da rastu i ostvare korist od jednostavnijih i usklađenih pravila u cijeloj Uniji. Suradivat ću i s povjerenicom za financijske usluge i uniju za štednju i ulaganja kako bi se poboljšao pristup različitim izvorima financiranja na temelju europske unije štednje i ulaganja, koja obuhvaća uniju tržišta kapitala i bankovnu uniju.

Kako bi se *start-up* poduzećima pomoglo da se šire, strategija bi trebala uključivati i mjere za poboljšanje pristupa tržištima. Predstojećom revizijom Direktive o javnoj nabavi, najavljenom u političkim smjernicama, posebno bi se nastojala modernizirati i pojednostavniti naša pravila o javnoj nabavi, imajući pritom na umu prije svega *start-up* poduzeća i inovatore iz EU-a.

Otporni sustavi neophodni su za napredak *start-up* i *scale-up* poduzeća. Strategijom bi se potkrijepile mjere za poticanje suradnje među sveučilištima, istraživačkim institucijama, industrijom i *start-up* poduzećima, pri čemu ne smijemo zaboraviti da je *start-up* poduzećima za inovacije i rast potrebna i tehnološka infrastruktura, uključujući digitalnu infrastrukturu.

Naposljetku, predložiti će se konkretne mjere za privlačenje i zadržavanje talenata, i to na temelju postojećih inicijativa, a usto će se utvrđivati i ispravljati mogući nedostaci u vještinama te uklanjati rodne razlike u sustavu istraživanja i inovacija te *start-up/scale-up* poduzećima.

Jasno je da bi strategija trebala odražavati pristup „na svim razinama vlasti” i temeljiti se na bliskoj suradnji s državama članicama te bi se trebale utvrditi mjere u svim područjima politika koje mogu povećati uspjeh *start-up* i *scale-up* poduzeća iz EU-a. Ako budem potvrđena, prioriteti utvrđeni u strategiji pod mojim će se vodstvom rješavati i pretvoriti u konkretne mjere, uključujući zakonodavne prijedloge, u okviru novog Europskog akta o inovacijama.

Rad na strategiji EU-a za *start-up* i *scale-up* poduzeća trebao bi započeti sveobuhvatnom analizom na temelju izvješća Marija Draghija, a budem li potvrđena, objavit ću poziv na očitovanje i ciljano savjetovanje s dionicima.

Pritom sam u potpunosti predana suradnji s Europskim parlamentom i provedbi opsežnih savjetovanja s dionicima iz našeg sustava istraživanja i inovacija.

Jačanje veza između istraživačkih, inovacijskih, industrijskih i kohezijskih politika ključan je aspekt dosljednog pristupa koji će istraživanje i inovacije postaviti kao okosnicu našeg gospodarstva. Pobrinit ću se da moj portfelj bude usklađen s industrijskom i kohezijskom politikom EU-a te da se u okviru njega smisleno komunicira s Kolegijem. U skladu sa svojim mandatnim pismom pridonijet ću inicijativama kao što su plan za čistu industriju i akt o ubrzanju industrijske dekarbonizacije, u koje je ugrađena bitna dimenzija istraživanja i inovacija. Kad je riječ o sinergijama među programima financiranja EU-a, usredotočit ću se, zajedno s drugim povjerenicima, na usklađivanje pravila, izbjegavanje udvostručavanja i maksimalno povećanje učinka ulaganja država članica u istraživanje i inovacije. U okviru ovog proračuna naglasak ću staviti na to da se rezultati istraživanja koja se financiraju iz naših okvirnih programa koriste i prošire u okviru Europskog fonda za regionalni razvoj, Inovacijskog fonda, fonda InvestEU i Platforme za strateške tehnologije za Europu (STEP), putem koje se mobiliziraju sredstva iz 11 programa EU-a za razvoj i proizvodnju strateških tehnologija.

Napredni materijali ključni su za uspjeh zelene i digitalne tranzicije. Ako budem potvrđena, na temelju akta o naprednim materijalima nastojat ću uspostaviti okvir za lakši pristup naprednim materijalima i njihovoj proizvodnji u Europi kako bi se uskladila istraživanja, industrija i ulaganja i ispunile naše tehnološke potrebe, a ujedno smanjile strateške ovisnosti. U suradnji s istraživačima i industrijom te s ostatkom Kolegija utvrdit ću poteškoće i prioritete u području naprednih materijala, posebno za čiste tehnologije i kružno gospodarstvo. Među glavnim aspektima akta bit će promicanje privatnih ulaganja, javne nabave i važnih projekata od zajedničkog europskog interesa te razvijanje ključne digitalne infrastrukture.

Pitanja Odbora za kulturu i obrazovanje

8. Što mislite o međudjelovanju europskog prostora obrazovanja, Europskog prostora visokog obrazovanja i europskog istraživačkog prostora? Koje su, prema Vašem mišljenju, sinergije između programa financiranja u tim različitim područjima i potpore EU-a za sljedeću generaciju istraživača, uzimajući u obzir suradnju između akademskih, privatnih i javnih subjekata te napredak inicijative saveza europskih sveučilišta? S obzirom na prethodno navedeno, kako namjeravate Europski prostor visokog obrazovanja učiniti pristupačnijim i uključivijim za sve te istodobno poboljšati suradnju i razmjenu sa sveučilištima na globalnoj razini?

Visoka učilišta glavni su akteri u istraživanju i inovacijama u Europi te su stoga okosnica europskog istraživačkog prostora. Učinkovito osmišljen europski prostor obrazovanja, Europski prostor visokog obrazovanja i europski istraživački prostor polazišna su točka za ambiciju Europe da bude predvodnik u globalnom visokokonkurentnom gospodarstvu koje se temelji na znanju. Zalažem se za daljnje povezivanje obrazovanja, istraživanja i inovacija te za istodobnu provedbu politika europskog prostora obrazovanja i europskog istraživačkog prostora. Budem li potvrđena kao povjerenica, na postizanju tog cilja blisko ću surađivati s izvršnom potpredsjednicom za ljude, vještine i pripravnost.

Unutar Europskog prostora obrazovanja kvalitetno obrazovanje dostupno je svima, a potiču se cjeloživotno učenje, neometana mobilnost i transnacionalna suradnja. On se temelji na širem međuvladinom bolonjskom procesu, a cilj mu je veća usklađenost europskog visokog obrazovanja. Europski istraživački prostor doprinosi izgradnji neometanog okruženja za izvrsnost u istraživanju i inovacijama.

Europski prostor obrazovanja i europski istraživački prostor omogućuju veću suradnju između akademskih institucija i neakademskih partnera, kao što su industrija i vladina tijela. Njihov je zajednički cilj olakšati stjecanje i protok znanja unutar EU-a te slobodno kretanje talenata i omogućiti lako prebacivanje između obrazovnih i istraživačkih sustava te neakademskog sektora. Budem li potvrđena, u suradnji s izvršnom potpredsjednicom za ljude, vještine i pripravnost pridonijet ću stvaranju istinskog europskog prostora u kojem osobe sa znanjem, vještinama i talentima mogu slobodno studirati i raditi u nekoj drugoj državi članici. Također ću nastaviti graditi veze između akademske zajednice te poslovnog i vladinog sektora stvaranjem međusobno povezanih okruženja koja omogućuju inovacije i napredak i pružaju prilike za sve.

Visoka učilišta zauzimaju jedinstven položaj na sjecištu obrazovanja, istraživanja i inovacija. Stoga sveučilišta u cijeloj Europi moraju pojačano surađivati međusobno i s privatnim i javnim sektorom. Transnacionalna suradnja preduvjet je da sadašnja i buduća generacija istraživača steknu kompetencije i vještine koje su europskim društvima potrebne za uspjeh u sve povezanim svijetu, primjerice tako da se omogućí izdavanje zajedničkih europskih diploma u specijaliziranim sektorima. Europska diploma olakšat će povezivanje resursa i stručnog znanja te polaznicima omogućiti pristup najsuvremenijim vještinama i znanju, neophodnima u novim sektorima kao što su zelene tehnologije i digitalne industrije. Većina sveučilišta u Europi nastoji objediniti stručno znanje i kombinirati komplementarne prednosti koje ne nudi nijedna ustanova sama kako bi osobe s diplomom i cjeloživotni učenici mogli steći strateške vještine za svoju budućnost. To je bio jedan od razloga za stvaranje 64 saveza europskih sveučilišta, u suradnji s aktivnostima Marie Skłodowska-Curie i Europskim institutom za inovacije i tehnologiju.

Inicijative Europskog instituta za inovacije i tehnologiju kao što su inicijativa za talente s kvalifikacijama u području duboke tehnologije i akademije za vještine pružaju prijeko potrebne sektorske vještine za ključne industrijske sektore (Akademija europskog saveza za baterije, Europska solarna akademija, Akademija za sirovine, Akademija za napredne materijale i Akademija za energiju vjetra).

Aktivnosti Marie Skłodowska-Curie pokazuju kako suradnja visokog obrazovanja i istraživanja doprinosi osposobljavanju, vještinama i razvoju karijere te mobilnosti istraživača, odnosno omogućuje izvrsna istraživanja i inovacije s velikim učinkom, a u suradnji s programom Erasmus+ pruža se neophodna potpora sljedećoj generaciji istraživača te promiče međusektorska suradnja između akademskih i neakademskih aktera. U mojem planu za

potporu ženama u istraživanju, inovacijama i *start-up/scale-up* poduzećima posebna bi pozornost bila usmjerena na olakšavanje sudjelovanja žena u tim aktivnostima.

Uključivost i pristupačnost i dalje su jedan od glavnih prioriteta naših sektora istraživanja i visokog obrazovanja. Želim nastaviti doprinosti tim ciljevima, među ostalim jačanjem saveza europskih sveučilišta, koji obuhvaćaju sveučilišta iz svih dijelova Europe, uključujući ruralna područja i najudaljenije regije. Sa savezima europskih sveučilišta povezano je i više od 30 ukrajinskih sveučilišta. Budem li potvrđena kao povjerenica, radit ću na poboljšanju suradnje sa sveučilištima u cijelom svijetu i poticati zajedničke obrazovne i istraživačke aktivnosti. Izgradnja snažnih globalnih partnerstava može omogućiti Europi da poveća svoj utjecaj u svijetu te privuče i zadrži najbolje talente. Tako ćemo stvoriti prosperitetniju Europu.